

Üks kooliaasta on taas lõppenud

Eesti ühiskond liigub demokraatiasse, kus riigi kodanikud on võimelised hankima ja analüüsima infot ning ise otsustama, on valmis osalema ühiskonna ja riigi elus ja kandma ka vastutust. Et eluga toime tulla, on tänapäeva maailmas vaja üldisemat laadi oskusi, vilumusi, teadmisi, millest sõltub edukus nii õppeainetes kui elus ja kujunevad õiged väärtushinnangud. Infoühiskonnas toimetulekuks on õpilastel hädatarvilik õppida, ise mõelda ja otsida probleemidele lahendusi, kuid ei tohi unustada ka oma vastutust töö tulemuste eest. Koolist saadud teadmisi tuleb hakata kasutama edasises iseseisvas elus; kas sind hinnatakse või pole sa keegi. Hinnangu õpilase tööle annavad hinded. Tasemetööd, olümpiaadid on riiklikult määratletud, kus kahjuks pole arvestatud õpilase arengut, võimeid, probleemset, mida koolisiseselt on võimalik teha. Lõppeval õppeaastal korraldati 6 tasemetööd.



Tõise jutu sekka üks vallatu pilt. Tänavused abiturientidid "tutipidu" pidamas.

(õp. M.Lühiste), tublid olid 4.kl. õpilased Liisa Randmäe ja Raili Männamäe matemaatikas (õp.

M.Juhkam). Meie kooli esindas maakonnas 23 õpilast küllalt hästi. Osa võeti veel viktoriinidest, konkurssidest nagu matemaatikas "Nuputa", "Känguru", ajaloo- ja geograafia

Karin Kiisler, Malle Seppor ja Tõnu Reinfeldt 3.klassist; Raili Männamäe, Liisa Randmäe ja Erge Saare 4.klassist; Liina Pirs ja Liisa Pert 5.klassist; Maarja Lühiste 8.klassist. Lisaks nimetatutele olid tublid õpilased (keskm.hinne 4,8) Grete Adler ja Merlin Miido 5.klassist, Epp Tuisk 7.kl. ja Evelin Nõmmik 11.klassist. Need 14 õpilast olid kutsutud ka koolidirektori vastuvõtule. Aastahindega "4" ja "5" lõpetas üldse 54 õpilast. 2.-3.kl. - 19 õpilast, 4.-6.kl. - 19 õpilast, 7.-9.kl. - 13 õpilast ja 10.-12.kl. - 3 õpilast.

Need arvud näitavad, et algklassides võetakse õppimist siiski tõsisemalt kui vanemates klassides. Küllap suuremad poisid-tüdrukud ei oska oma aega otstarbekalt kasutada ja nii mõnigi kord leitakse, et öötund on käes ja õppimiseks enam aega polegi jäänud. Kuid uus õppeaasta tuleb niikuinii... Soovin kõigile kosutavat suvepuhkust, et uuel õppeaastal uue hooga alustada.

L.Vesik

Tõstamaa Kk. õppeala juhataja

Klass	aine	aineõpetaja	keskm.hinne	maakonna keskm.hinne
3.kl.	matemaatika	K.Reinson	3,95	4,0
3.kl.	emakeel	K.Reinson	3,05	3,25
6.kl.	emakeel	T.Pert	3,45	3,7
6.kl.	matemaatika	A.Pirso	3,0	3,25
9.kl.	ajalugu	T.Mitt	3,4	3,3
10.kl.	geograafia	T.Kapten	2,5	3,5

Igal õppeaastal toimuvad maakonnas ka aineolümpiaadid, -konkursid. Osa võeti emakeele, matemaatika, inglise keele, bioloogia ja keemia aineolümpiaadidest. Hästi esines seal (8.kl.), kes osales koguni 3-s aines ja saavutas maakonnas 8.kl. geograafias 1. koha (õp. T.Kapten), 5.kl. õpilane Liisa Pert saavutas emakeeles 2.koha

õpilaste esinemise kohta näidendikonkursil (õp.E.Rõhu).

Tunnustavad sõnad ka tuletõrjevõistkonnale, kes saavutas 2.koha ja neid juhendasid-treenisid Tõstamaa Päästeameti töötajad J.Jaanso, K.Miido, J.Pall. Rõõmustav on heade ja tublide õppurite töö kogu õppeaasta jooksul. Nii said lõpuaktusel kiituskirja 10 õpilast: Siiri Elleste,

viktoriinist, algklasside laulukonkursist, kus eripreemia sai Marja Kütt (õp.T.Schär). Kiitvaid sõnu öeldi 1. ja 5.kl.

Mõtisklus haridusest, koolist ja tulevikust

Õppeaasta viimases koolipäevas on nii rõõmu kui kurbust. Rõõmustama paneb eesootav suvepuhkus, targemakssaamine, head hinded. Kurvastama, et üks kooliaasta on pöördumatult möödas ja mõnel olukord, kus hinded tunnistusel kajastavad aastase töö untsuminekut. Peamurdmist on lõpuklasside õpilastel, kuhu edasi?

Koolijuhid, õpetajad ja hariduselu korraldajad peavad aga mõtetega olema juba uues õppeaastas. Kuidas korraldada koolimajade remont, kas on olemas vajalikud õpetajad, kuidas tulla toime täna olemasolevate vahenditega jne.

Õpilase ja vanema jaoks on esmatähtis, millisel tasemel haridust koolist saadakse. Tasemetööde, eksamitulemuste ja elus hakkamasaamise põhjal julgen öelda, et Tõstamaa valla koolidest saadakse tasemel haridust. Muidugi on tingimuseks, et õpilasel endal ja vanematel on selleks soov.

Häid tulemusi saavutatakse kodu ja kooli koostöös. Ühe klassi lastevanemate koosolekul osaledes pani imestama, et kohal olid alla poolte õpilaste vanemad, õpetajate hinnangul pidi see tavaline osalejate protsent olema. Enamiku kohalolnute lapsed said koolis normaalselt hakkama, ehk põhjuseks just see, et vanemad on oma lapse käekäigu vastu huvi tundnud ja kodu-kooli vahel on olnud probleeme lahendav ja ennetav side. Mittekohalolijate kohta saab järeldada üht, puudub huvi lapse haridustee vastu. Reeglina ei kontakteeru kooliga just probleemsete õpilaste vanemad, kes eriti peaksid koos kooliga lahendusi otsima.

Hea kooli olemasolu piirkonnas on raske üle tähtsustada. Kahjuks saadakse sellest mõnikord kõige selgemini aru alles siis, kui kooli enam ei ole. Primitiivses käsitluses süüdistatakse siis kohalikku omavalitsust kui otsuse langetajat. Kuid valik on kohalike inimeste kättes. Sisuliseks põhjuseks on inimeste

lahkumine piirkonnast või laste mujale koolipanek, mille tulemusena õpilaste arv langeb allapole kriitilist piiri.

Kooliharidus ei ole üksnes teadmised üksikutes õppeainetes, see on ka üldise silmaringi avardumine, suhtlemisoskus, huvialaline kultuuri- ja sporditegevus, klassivälised üritused jne. Et kõik toimiks tasemel, ei tohi kool olla ei liialt suur ega liialt väike. Liialt suure kooli puhul on suurim puudus, et ei jõuta võtta iga õpilast kui isiksust, ei jõuta iga õpilaseni.

Liialt väikese kooli puhul kaob faktor, kus mõnel alal tugevamad asetavad lati kõrgemale ja arendavad seeläbi ka nõrgemaid. Ei toimi klassivälised üritused, pole võimalik osaleda maakondlikel ja vabariiklikel kultuuri-, spordi- ja ainealastel üritustel, kuna ei jätku õpilasi komplekteerimaks kooli esindust. Materiaalselt ei suudeta ega ole ka otstarbekas kindlustada kvalifitseeritud erialaõpetajate kaadrit ega ehitada spetsiifilisi suuri kulutusi nõudvaid kalleid õpperajatisi nagu arvutiklass, võimla, õppetöökojad jne. Kõige selle arvelt kannatab õpilaste üldine harituse tase.

Täna on Tõstamaa vallas 330 õpilast. Lähtudes eelpooltoodust ja tuginedes oma koolitöö kogemusele, on see ühe normaalse suurusega kooli jagu õpilasi. Arvestades koolide mõju valla piirkondadele ja võimaldamaks õpilastel võimalikult kodu lähedal koolis käia, töötab täna vallas kolm kooli. Normaalse suurusega on nendest ainult Tõstamaa põhikooliosa. Koolivõrgu tulevik sõltub õpilaste arvust. Arvu vähenemisel saab Tõhela lasteaed-alkukool ilmselt jätkata vaid lasteaia ja esimese kahe klassiga, Pootsi Põhikool kas algklasside või kuueklassilisena. Loomulikult eeldab see õpilaste tasemel transpordikorraldust.

Kõige rohkem sõltub lastest ja nende vanematest Tõstamaa keskkooliosa tulevik. Keskkooliosa normaalseks

suuruseks loetakse 60 õpilast, möödunud aastal oli Tõstamaal pool sellest. Keskkooliosa jagu õpilasi on valla hinged kirjas olemas, paraku eelistab osa neist õppida Pärnus. Küsitluste põhjal võib järeldada, et peamiseks põhjuseks on soov pääseda vanemate silma alt iseseisvasse ellu. Loomulikult on emale-isale vaja tuua mõni mõjuvam põhjus ja see sõltub juba õpilase fantaasiast.

Põhjendatud on nende õpilaste lahkumine, kellel on soov, tase ja võimed õppimaks mõnes süvaõppega koolis või kes on otsustanud peale põhikooli lõppu mõne kindla elukutse kasuks. Teistel soovitaks küll mõelda jätkamise üle Tõstamaal, sest ehk on peale põhikooli lõppu veel liiga vara alustada iseseisvat elu. Igal juhul on Tõstamaa keskkond noorele tunduvalt turvalisem, koolis suudavad õpetajad töötada iga õpilasega, kooli-kodu side on tihe ja kindlasti ei tule kerge vanematepoolne ja sotsiaalne kontroll kahjuks. Rääkimata linnas õppimise mõjust vanemate rahakotile.

Eelpool jutuks olnud lastevanemate koosolekul kõneldi üle tunni sellest, mis on halvasti. Loomulikult viib probleemide tõstatamine ja lahenduste otsimine elu edasi, kuid vaja on mõelda ka sellele, mis on hästi. Ainult negatiivsest rääkides tekib veendumus, et kõik ongi halvasti. Usun, et Tõstamaa valla hariduselus on plüsse tunduvalt rohkem kui miinuseid. Aga jäägu positiivne igatühe enda leida.

Eelpooltoodu olid lihtsalt ühe lastevanemate koosoleku järgsed mõtted. Muudatustest koolivõrgus tuleb haridusministeeriumile teatada pool aastat ette, nii et sellel sügisel jätkame harjunud viisil. Kuidas edasi, sõltub meist endast.

Soovin õpilastele, vanematele ja õpetajatele toredat suvepuhust.

Toomas Rõhu
vallavanem

"Parim perenaine 1999"

27. mail valiti Tõstamaa Seltsimajas "Väikeste perenaiste klubi" juhendaja Merli Mirgi algatusel "Parim perenaine 1999". Tiitlile pürgis 8 kandidaati - **Gristel Kuk, Katri Martel, Merlin Miido, Grete Adler, Kristel Jürgens, Liisa Pert, Liis Vääna, Ida Joao.**

Alustati perenaiseliku enesetutvustusega, seejärel valmistati kokteil-salat, järgmine ülesanne oli kevadlilledest kimbu kokkuseadmine emale ning lõpuks demost-



reeriti igapäevaseid kodutööd pantomiimi kaudu, kus zürri erakordset taiplikkust üles näitama pidi. Nelja vooru põhjal pidi zürri (koosseisus Aivar Luhaorg, Sirje Mirk, Eve Rõhu, Ene Lehtsalu, Kairi Kuur) langetama otsuse.

Kõige lootustandvama perenaise auhinna sai tubliduse ja tõsise töösse suhtumise eest **Ida Joao**. Ning tiitel "Parim perenaine 1999" läks **Katri Martelile**.

Kuidas jäi üritusega rahule peakorraldaja ja tüdrukute juhendaja Merli Mirk?

Mina jäin väga rahule. Lapsed olid tublid, keegi ei virisenud, et ei oska või ei saa. Kõik tahtsid teha ja olid südamega asja kallal. Suur tänu zürriile ja kõigile, kes kaasa aitasid.

Millal te oma tegevust alustasite ja kust tuli idee teha selline klubi?

Alustasime 1998. aasta sügisel. Enne meid oli tegutsenud ka selline moe ja kokandusega tegelev laste rühm, mis

aga olude sunnil lõppes ning siis mõtlesingi, et võiks ise midagi teha

Kõige kauem on käinud Liisa Pert ja Grete Adler.

ning koostöös Ene Lehtsaluga sai loodud "Väikeste perenaiste klubi".

Kui tihti klubis koos käite ja millega tegelete?

Koos käime nädalas korra. Olen püüdnud nii, et üks nädal teeme süüa, teine nädal midagi muud. Talvel kui eluslilledega raskusi, tegime kuivseadeid, riidest lilli, jõulupärgi. Praegu saab kevadlilledest suurepäraseid seadeid.

Enamus grupi kontingendist on 4-5 klassi tüdrukud, kas vanemad peavad ennast juba küllalt targaks kõõginduses?

Nende seas ei ole enam populaarne perenaine olla, nemad on juba preilid. Meil on kuidagi seaduspäraselt läinud, kui vanemad langevad ära, tulevad nooremad peale. Vahel käivad ka poisid, klubi on mõeldud kõigile.

Kas keegi on pidanud vastu algusest praeguseni? Kindlasti on, muidugi päris sellist ei ole, kes on kõik korrad kohal käinud, ikka tuleb midagi ette.

Kindlasti on teil ka midagi naljakat juhtunud?

Aeg-ajalt, kui me midagi küpsetame ning kooki oodates end mängima unustame, juhtub, et ühtteist ära kõrbeeb, aga muidu nojah... tegijal ikka juhtub.

Kes otsustab, mida te teete?

Üldiselt mina. Mõtlen, mida on lihtne lastega teha, et igäühel oleks võimetekohane tegevus.

Söögitegemine on vaieldamatult tüdrukute lemmik.

Sa ise oled väga hea perenaine, kas sina oled ka lastelt midagi õppinud?

Mina kusagil spetsiaalses koolis käinud pole, kõik, mida oskan on kodunt kaasa tulnud. Kui ma vahel lähen tundi ja mul järgmiseks korraks ideed pole, siis tunni käigus lastega rääkides, tekib läbi nende uus idee, mida ma ära kasutada püüan.

Millistest lilledest saaks praegu ilusa lillekimbu lauale ja missugune toit peaks seal kõrval olema?

Mulle on südamelähedased metsalilled. Praegu paneksin lauale ilma mingi roheliseta kimbu nurmenukke või meespeasid ning sinna kõrvale jäätisekokteili.

Millised on järgmise aasta plaanid?

Ei oska öelda. Arvan, et ideid mul jätkub. Ise tahaks küll jätkata, 2 aastat on tehtud, aga eks paista.

*Ilusat suve kõigile soovivad
Merli Mirk ja Kairi Kuur.*

Tänuavaldus ja palve

Avaldame tänu Tõstamaa valla volikogu sots.komisjonile ja valla-vanemale isiklikult, kes ulatasid abistava käe ja osutasid finantsilist abi lastekaitse seaduse §-de toel kõveraks kasvava väadi õgvendamisel. Tahaks aga püstitada kohe maakividest (ainuke meile jõukohane ja kättesaadav materjal) ausamba vallavalitsusele, kui valla juhtiv ja suunav jõud leiaks, et elu püsima jäämiseks vallas oleks vaja paari head vene odavat

traktorit, mille abil ka kõige vaesemad suudaksid endale toitu kasvatada. Poe-Liia ei anna liisinguga valla sandile isegi pastakat vaesuse akti kirjutamiseks, mis siis rääkida pangast ja traktori ostust. Väide, et vald pole tulundusühing võib õige olla kui väide, mitte enamat. Piltlikult. Ei anna meile toasooja mitte puude tupp toomine, vaid põlemisprotsess pliidi all. Ometi ilma puude tupp toomise... Odavam moodus traktorite ostust on muidugi prügikastide juurde

soetamises. Kas aga on, mida sinna visata? Olen väga optimistlikult meelestatud vabariigi majanduspoliitika suhtes ja optimistlikult kinnitan, et võime veel lauluga põhja minna seni, kuni on välja juuritud viimane känd Eestimaa pinnast ja ...maha müüdud. Ainuke lohutus minule on teadmine, et ainult tuul kalmude kohal on igavene. Kõik vahepealne ei vähenda aga meie pere tänu vallavalitsusele abi eest.

Vello Karlson

Miks mitte?

Käsivarres on veeni kohal nõelaauk - ta ei tee valu, kuigi on värske, alles eile torgatud. Mõni mõtleb, et miks küll nii noorelt on tarvis alustada. Miks ka mitte? Eks just noorena tuleb kõik järgi proovida. See polnud esimene kord ja kindlasti ei jää ka viimaseks, sellest võib sõltuma jääda, isegi paarist korrast piisab, kuigi vahel ei usuta... Jah, nõelatorge on küll pisut valus, kuid tulemuse nimel tasub kannatada. Ning kindlasti pole ma narkomaan.

See võis olla umbes neli aastat tagasi, kui TVs teatati, et on juhtunud suurem avarii ja vajatakse kiiresti doonoreid. Seda üleskutset korralditi ja korralditi, ning mulle hakkas tunduma, et need inimesed surevad enne, kui abi kohale jõuab. See jäi väga hästi meelde - seal oleks võinud sama hästi olla ka mõni minu lähedane, kes oodanuks teadmatuses. Sellised asjad panevad mõtlema ja kindlasti mõjutavad sinu edasist elu, nii läksingi paar aastat hiljem verd andma.

See oli enne jõule ja ruum oli rahvast täis. On heameel tõdeda, et Tõstamaa vallas elavad südamega inimesed, kes ei karda pisikest torget sõrme ja veidi suuremat veeni. Ning loomulikult olid enamuses naised, sest mehed võivad ju ära minestada. Siiski paistis nii

mõnigi mehepoeg saatust trotsivat ja kannatas kogu protseduuri lausa naerusui välja. Milles see protseduur siis seisneb? Esimesel korral oleks kena mõni dokument kaasa võtta, soovivatalt pass. Eks andmeid küsitakse ja määratakse veregrupp kindlaks. Verd kontrollitakse väga põhjalikult, kasutusel on loomulikult ühekordsed vahendid, et nakkusohtu miinimumini viia. Nii-et karta pole midagi! Verd võib anda pikali olles või istudes, sõltuvalt sellest, kuidas endal mugavam on.

Olin enne esimest korda kuulnud igasugu versioone vere andmise kasulikkusest ja kahjulikkusest. Näiteks, et doonoril ei ole kunagi külmetushaigusi - tõsi, angiini pole ma enam põdenud, kuigi enne oli see haigus sage külaline. Enesetunne oli pärast esimest korda uimane, pärast teist korda täiesti tavaline. Organism harjub ja selles peitub pisike häda - nimelt võib aastate möödudes tekkida lausa vajadus verd anda. Seesama organism harjub lõpuks vere uuendamisega ja enesetunne võib halveneda, sest vanemas eas verd enam ei taheta võtta. Aga see on nii kaugel, umbes 50 aasta pärast ja sellele ma praegu küll ei mõtle. Üldiselt pole vere andmises midagi

kahjulikku, veri taastub paari päevaga, juua tuleks ainult veidi rohkem kui tavaliselt. Minu jaoks on ainult kummaline see, et enne äraminekut antakse sulle toidupakk kaasa. Mõistan, kui kohapeal juua antakse, vedelikku on ju tarvis, aga muu käib veidi üle mõistuse. Ma ei lähe ju sinna selle pärast, et midagi saada ja usun, et pole ainus, kes seal muudel põhjustel käib. Hea põhjus on juba see, et vereplasmata võib kuni aasta säilitada ja kui sinuga sel ajal midagi juhtub, saad oma vere tagasi, juhul, kui seda juba vaja pole läinud. Siiki on igale doonorile pakk ette nähtud ja uskuge, ilma pole sealt sugugi kerge ära hiilida. Kui raha hakatakse jagama, siis mina sinna ei lähe, sest doonorlus ei ole enese müümine vaid peab tulema inimese seest - see peab olema ka soov teha head, isegi kui sa kunagi teada ei saa, kellele.

Niisiis - kes ei karda väikest torget, on vähemalt 50 kilo raske ja 18 aastat vana, võiks tulla ja proovida. Kui ei meeldinud, siis uuesti ei sunni keegi tulema. Aga miks siis? Miks ka mitte?

Evelin Nõmmik

Tõstamaa Keskkooli õpilane

Tervist!

Tervist, teile kõigile! Siin on jälle soomlastest tüdrukud Mari ja Sanna. Räägime Teile, milline oli meie praktikaaeg Eestis. Kogemus teha praktikat ja tööd välismaal, oli meile hea ja õpetlik. Tõstamaal kohtasime rõõmsaid ja sõbralikke inimesi.

Esimesed nädalad Eestis olid meile nii töö- kui ka harjumisaeg oskamaks olla ja elada võõra keele ja kultuuri keskel. Suureks abiks oli meile praktikajuhendaja Reet Rand. Jaanuaris oli teil talv nii külm - külmakraade rohkem kui tavaliselt Soomes. Küllap sellepärast vist haigestusimegi ja kolisime Pärnusse Noortekodusse. Märtsis oli tore koos teiega kevadet vastu võtta.

Nagu eelmisel korral kirjutasime, oli meie tähtsaim mõte teha tööd laste ja noortega. Veetsime palju aega Tõstamaa koolis. Algklassilastega toimus meil rahvusvaheline ring. Õppisime nendega tundma võõraid kultuure: Soome, Rootsi ja Norra kultuuri. Suur tänu lastele, et nad olid nii kannatlikud ja said hästi aru, mida me tahtsime neile öelda.

Suures koolis oli meil muusikaring. Laulsime vaimulikke laule. Tekkis mõte, et tüdrukud võiksid laulda õhtupalvusel. See toimuski Tõstamaa kirikus 9.03. 1999. Too üritus tegi meie südametele rõõmu. Lapsed laulsid nii ilusasti, et hulga rohkem

inimesi oleks võinud neid kuulama tulla.

Pärnus oli meil võimalus korraldada üritusi koos teiste praktikantidega Shalomi abikeskuses ja tutvuda erinevate sotsiaaltöö võimalustega.

Tänu teile ka selle eest, et oskame nüüd natuke rohkem eesti keelt rääkida.

Aeg Tõstamaal möödus ruttu ja meeldis meile väga. Tuleme kindlasti tagasi, kui see võimalikuks osutub.

Teile kõigile õnnistust ja ilusaid suvepäevi soovivad

*Mari Härkonen ja
Sanna Pohjanheimo*

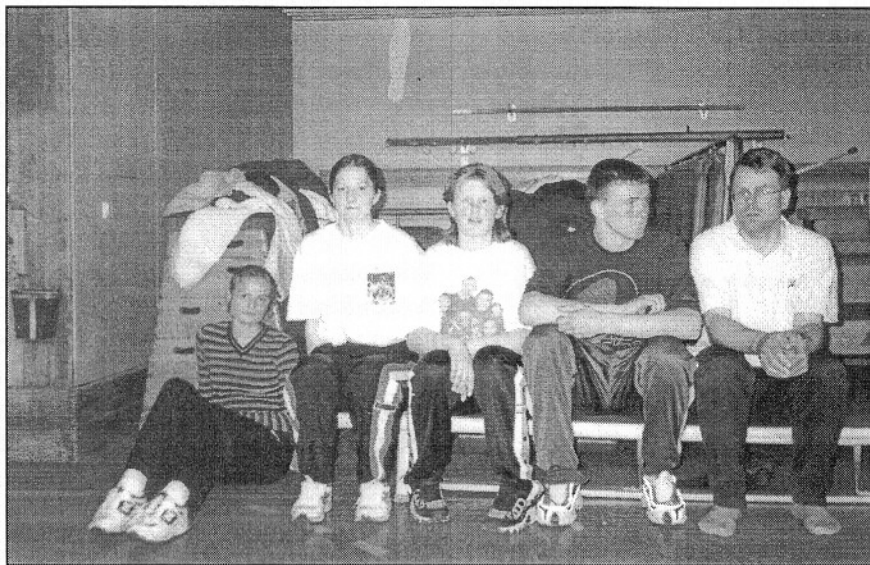
Tõstamaa sport Euroopas

Eesti Spordi Keskliidu poolt korraldatud reisist Rootsi said 11-liikmelises noorsportlaste grupis osa ka **3 Tõstamaa** kooli õpilast - **Ave Martson, Ave Vene ja Argo Kaelep**. Rühma kuulus veel 2 õpilast Tartust, 2 Tallinnast, 2 Haapsalust ning Pärnu maakonda esindasime meie ja Pärnu-Jaagupi Keskkooli kehalise kasvatusõpetaja. Reis töötas tulla igati põnev, sest pakutavast programmist polnud eelnevalt aimugi. Enne aga tuli üle elada igavikuline öö laevas. Laeva õhtuprogramm ning diskoshow suutsid mõnegi kodust välja pääsenud noorsportlase nii ära väsitada, et alles mahaminejate sagimine ning laevameeskonna tänusõnad nad äratasid.

Hommikune päike ja saared oma ilusa looduse ning nukumajakestega juhatasid sisse esimese päeva Rootsimaal. Stockholmi sadamas ootasid meid võõrustajad 3 autoga, et võtta ette teekond 200 km kaugusel asuvasse Örebro linna. Oli jõudnud kätte aeg reklaamida ennast, oma riiki, valda, kooli. Külalispered võtsid meid vastu Örebro rahulikus ja kenas linnaosas Hovstas. Kahekaupa majutatuna pidi igaüks enda ja oma keeleoskusega ise hakkama saama. Perre kuulusid valdavalt 16-18 aastased noorukid, et meie sama vanad eakaaslased end hästi tunneksid.

Üritused olid paika pandud täpselt ja kõik toimus kui kellavärk. Esimeseks õhtupoolikuks oli kavandatud sõudeklubi külastamine. Midagi jahmatamapanevat seal polnud, tingimused tundusid suhteliselt kesised - aga ka entusiasmist saab tööd teha. Punkt kell 19.00 tuldi meile järgi, et kõik programmikohaselt laabuks. Õhtusöök peres meenutas restorani, kus serveerimine ning kogu kulinaaria oli suurepärane.

Järgmine päev oodati meid Brickebackeni spordikompleksis. Sealsed treenerid tegutsevad põhitöö kõrvalt, palka nendele laste treenimise eest ei maksta. Põhiliselt tegeletakse saalibändi kõrval Rootsis ühe populaarsema ala jalgpalliga, mida harrastavad nii poisid kui tüdrukud. Lapsed on erinevas vanuses ning



Brickebackeni spordikompleksis pärast jalgpalli.

maksavad aastas mingi summa, mis ei ole kuigi suur ja läheb võistlustel käimiseks ja varustuse hankimiseks.

Seesama reedene päev oli üsna sisutihedaks planeeritud ning peale lõunat organiseeriti meid judomajja. Selle põhimõte oli sama - tehakse tööd hobi korras. Meile tutvustati klubi töökorraldust, majandamisega seonduvat, samuti sai ka ise enesekaitsevõtteid proovida. Klubi algatusel saime õhtustada "Mc-Donaldsis" ning õhtu puändiks pidi olema vägivallavastane rockkontsert egiidi all "Laev Bosniasse" ja Sarafondi toetuseks. Sara oli mõni aasta tagasi Örebro julmalt mõrvatud 18-aastane tüdruk, kelle toetuseks vastav fond loodi. Erinevad organisatsioonid olid välja pannud omapoolset tutvustavat materjali. Meid võõrustanud judomaja treenerid demonstreerisid enesekaitsevõtteid. Samuti oli üleval näitus Kosovost, Bosniast, oma väljapanek oli ka inimeste vähemusgruppidele.

Kontserdil olevat muusikat võis ka heavyks nimetada ning võimendus oli nii tugev, et üle 10 minuti järjest saalis olla polnud võimalik. Reedesel üritusel oli umbes

70 inimest, peaesineja "Lolita Pop" pidi üles astuma laupäeval. Algul tundus, et kontserdi tagajärjed tervisele võivad olla ettearvamatud, aga kes elab, see kannatab ja kõik lõppes hästi umbes kella 24 paiku, et minna vastu järgmisele päevale.

Speedway tundus algul mittemidagi-ütlev. Mingi mootorrattavõistlus ja programmi kohaselt 6 tundi. Kohapeal tuli välja, et see oli sõerajavõistlus ja kuna ilm oli ilus, siis jäi ainult oodata, mis edasi saab. Meile jaotati tabelid, mille süsteemi selgitamine üsna kaua aega võttis, aga selle alusel pidime aru saama, kes ja millal võidab. Alustuseks lastevõistlus Keemlomootorstaadionil.

Kiivri värvuse järgi sai eristada esimest kolme, kes omavahel punkte jagasid ning neljas pidi nulliga leppima.

Nii 20 sõitu, 20 võistlejat, korraga rajal 4 ning antud võistlustel osutus kõige tublimaks kollaste kiivritega kohalik Indianerno klubi. Täiskasvanutel käis kõik samamoodi, ainult kiirused olid suuremad ja raja pikkuseks 375 meetrit. Kuigi mõõtu võtsid meile täiesti tundmatud nimes, oli võistlus väga kaasahaarav.

Õhtul kohtusime Rootsi saalibändi juunioride kullameeskonnaga, kes arvasid, et neile on vastu saadetud samaväärne võistkond Eestist meie näol. Kui me soovendusel aga hokikepiga mitu korda pallist mööda virutasime, oli neil asi selge ja nad jaotasid oma parimad nii, et tekiks võrdväärseid võistkonnad.

Viimase päeva hommikupooliku veetsime vastavatud minigolfi-väljakul, mida mõned meist esimest korda nägid, veel vähem ise proovinud olid. Otsad hakkasid vähehaaval kokku tõmbuma. (järg lk6)

Kompsud kokku, aadresside vahetused, tänuõnad ja limusiin ukse ees juba ootas, et startida Stockholm ning üle elada igavikuline öö laevas. Ma ei kahtlegi, et keegi reisiga rahule ei jäänud. Mõnele õpilasele oli esimene selline välisreis ja võib olla ta ei osanudki kõike haarata ja ära

kasutada, aga ta suutis nautida seda, mida talle pakuti ja avardada kohati nii kitsukest silmaringi. Ilmselt tuleks otsida rohkem väljundeid lastele, kes tubliduse poolest teistest erinevad, olgu see siis õppimine, käitumine, sportlikud saavutused. Reisides on võimalik vaadata teisi ja näidata

ennast. Kunagi ei küsita ainult, mis su nimi on, alati tahetakse teada, kust sa tuled, millega tegeled jne. Järelikult suurepärase enesereklaami. Eks iga grupi liige teeb reisist järeldused ja jagab muljeid.

Olukorda ohjas **Kairi Kuur**
Tõstamaa Kk õpetaja

Kui noor tahad olla, siis meeles sa pea, aeroobikatreening pane paika su ea. (K.Kuur)

Kui Siristaja avastas, et kohe-kohe on käes suvekuu ja tõenäoliselt ka rannahooaeg, mil on võimalik end vähem või rohkem eksponeerida, meenus talle, et aeroobika pole Tõstamaaltki kadunud. Sügisest saadik käis seltsimajas mitu korda nädalas koos kaks rühma naisi, keda juhendasid **Kairi Kuur** ja **Regina Lepik**. Ja jõudiski Siristaja aeroobikaaasta natuke pidulikule lõpetamisele, mis toimus kooli staadionil 1.juunil. Parem hilja kui mitte iialgi - otsustasin asja kaasa teha. Kõigepealt jäid staadionil silma kaks kaunist valges kitlis neidist - **Rita** ja **Eve** - kvalifitseeritud meditsiinitöötajad kogu oma tehnikaga: vererõhu mõõtmise aparaat, mõõdulindid (lühemad ja pikemad) rinna-, talje-, puusa- jne. ümbermõõdu võtmiseks, latt pikkuse ja kaal raskuse mõõtmiseks. Kõik näitajad kirjutati hoolikalt isiklikule kaardile, kuhu tuli märkida ka tuju ja hinnang enesele. Kogu protseduur kordus ka pärast treeningut, et siis

"käegakatsutavalt" näha töö tulemust. **Avadefileel** hüüdis kohalik aeroobikaguru Kairi Kuur nimeliselt välja kõik osavõtjad, kes said siis traavides või kergelt sörkides poolringi tehes kaaslastele näidata oma talvise töö tulemust. Järgnes



tunniajaline aeroobika **minimaraton**, kus anti oma kehale selle hooaja viimane lihvi. Järgnes mõnus saunatund Tõstamaa keskkooli "eurosaunas", mida kõigil soovijatel on etteteatamise korral võimalik kasutada.

Noh, kuna rohkem polnud kaalus **alla** võtta võimalik, siis järgnes väike grillipidu. Pidulikult, koos traditsioonilise lillekimbuga, ulatas treener-organisaator **Kairi** igale osalajale **tunnistuse**, mis on seda unikaalsem, et info tunnistusel on

äärmiselt personaalne, silmas pidades tunnistuse saaja äärmiselt individuaalseid omadusi. Tooks mõne näite hinnangutest aeroobika alal. Kuna teiste omi ma ei tea, siis saan näiteks tuua Siristaja omi: **tunnustavalt** oli ära märgitud **esmakordne kohalkäimine**, kastiga minimaalne lärmi tekitamine, võimetekohase tempo valikuoskus ning kõige magusam - **liigutuste pehmus ja lihaste elastsus**. Tunnistus on muidugi selline konfidentsiaalne asi, mida kõik ei peagi avalikustama, aga see-eest välised näitajad - kõikvõimalikud ümbermõõdud, pikkus, raskus, kaal, pulss ja vererõhk - need ju nagunii peaaegu kõik silmaga näha, mis me ikka salatseme... ja saimegi nende näitajate põhjal kokku panna **keskmise Tõstamaa naise**. Ja sealt ta tuleb: 167cm pikkune, talje ümbermõõt 76cm, rinnaümbermõõt 94,5cm ja kaalub 73,5 kg. Tuju on tal **pärast tegevust parem** kui enne ja alati on **valmis homme uuesti proovima**.

Ärge siis ennast ja elu liiga tõsiselt ka võtke - sügisel lähme peaaegu-kindlasti-vist jälle aeroobikatreenni, eks ju? Ilusat liikumisrohket suve kõigile!

Siristaja

Kes on süüdi?

Mai on looduskaitsekuu. Tavaliselt püütakse selle kuu raamides propageerida loodushoiu põhimõtteid ja looduskaitse kohti. Ka meil on kohti, mida ise imetleda ja võõrastele näidata. Luited ja Leivaroti mägi on kujunenud omamoodi Tõstamaa sümboliks (toredamat kohta vallapäevade avamiseks on raske välja

pakkuda, tuletame meelde augustit 1997)

Iga inimene, kelle elukäik on viinud Tõstamaalt kaugemale, teeb endist koduasulat külastades alati tervitusretke koolimajja, Leivaroti mäele ja luidetele. Talvel on siin suuski murtud, suvel niisama joostud-jalutatud. Võib-olla on iidsed männid olnud tunnistajateks mõnele

silmaaatamisele ja argsele käestkinnihoidmisele. Alati on tore tulla ja noorusemälestusi heietada. Kuid... 9.mail (see kuupäev on tänava looduskaitsekuu alguseks - lõpp on 5.juuni - ülemaailmse keskkonnakaitse päeval.) kell 15.20 teatas Tomek Jaansoo kohalikule Päästeametile põlengust luidetel. Kiiresti koostati ekipaažid 2 auto tarvis. (järg lk 7)

Meeskonda kuulusid: Ervet Sahtel, Jaak Jaanso, Janek Press, Tõnu Väli, Kuldar Miidu, Kalev Merimaa. Kustutustöid asus juhtima Jaan Pall. Kohale jõudes selgus, et tuli oli saanud oma valdusse juba suure ala. Tule levikut soodustas ka mõõdukas (7-8m/sek.) põhjakaarte tuul. Kustutustööd kestsid kella 20.25. õhtul. Mehed said tõelise "vati", sest kõik tulepesad tuli lahti kaevata ning veega üle uputada. Vett kulus 50 tonni-

see tähendab, et tuli mõlema autoga sõita 8 korda basseini vee järele. Kindluse mõttes tehti veel 2 järelkontrolli - kell 21.24 ja 22.05. Kellel huvi, võiks välja arvutada materiaalse kahju - sekka tuleks lisada ka 2 ha hävinud okaspuunoorendikku. Mitte väiksem pole moraalne kahju: endal kole vaadata neid musti mäenõlvu ja häbi külaliste ees, et just looduskaitsekuul see kole lugu juhtus. Eriti peaksid sügavalt järele mõtlema

just sina, kes sa selles tulemõllus süüdi oled. Liiga palju läks maksma see "ausammas", mille sa endale püstitasid.

Aga nüüd **tänu**. Tahan loota, et minu tänuga Päästeameti aadressil ühineb kogu Tõstamaa rahvas. Ei oska ette kujutada tagajärgi, kui oleksime pidanud kustutajaid ootama kusagilt tunnipikkuse tee kauguselt.

VEELKORD- TUBLID POISID!

E.Liiv

Uuest metsaseadusest

Uus metsaseadus võeti Riigikogus vastu 9.dets. 1998.a., kuulutati vabariigi presidendi poolt välja 23.dets. ja on avaldatud 30.dets.1998 Riigi Teatajas I nr.113/114 art. 1872. Metsaseadus on tervikuna ära trükitud ka ajakirja "Eesti Mets" 1999.a. veebruarinumbris. Kuigi metsaseadus jõustus 9.jaanuarist k.a., võttis mitmete määruste ja eeskirjade väljatöötamine veel aega, nii et täielikult rakendus seadus alates 9. aprillist. Sellest kuupäevast alates muutusid kehtetuks ka vanad metsateatiste, veoselehtede ja raielubade blanketid. Enne 9. aprilli välja antud raielood kehtivad raielool märgitud kuupäevani ja varem esitatud metsateatise asemel uut vaja esitada ei ole.

Metsaseadus reguleerib metsa majandamist taastuva loodusvarana, tagamaks inimesi rahuldav elukeskkond ja majandustegevuseks vajalikud ressursid looduskeskkonda põhjendamatult kahjustamata, sätestab metsa korraldamise ja majandamise õiguslikud alused, kehtestab metsanduse suunamise ning metsa majandamise korraldamise.

Mets. Uue seaduse järgi loetakse metsaks puittaimestikku kasvukohta pindalaga 0,5 ha ja enam eeldusel, et seal kasvavad puud kõrgusega vähemalt 1,3 m (mõiste - rinna kõrgus) ja puuvõrade liitusega

vähemalt 30% ning seda majandatakse puidu ja teiste metsasaaduste saamiseks või seal säilitatakse puittaimestikku metsaseaduses nimetatud viisidel kasutamiseks. Metsa kasutamise eesmärgid on: loodusobjektide hoidmine, keskkonnaseisundi kaitsmine ja majandusliku tulu saamine. Metsa kasutamise eesmärk fikseeritakse metsamajandamiskavas või metsa majandamise soovitusel. Metsa kasutamise viisid on:

1. kaitstavate loodusobjektide hoidmine (looduskaitse);
2. maastiku, mulla või vee kaitsmine (keskkonnakaitse);
3. inimeste kaitsmine tootmis- ja transpordi objektidelt leviva saaste ning ilmastiku kahjuliku mõju eest (sanitaarkaitse);
4. inimestele puhkamise, tervise parandamise ja sportimise võimaluste loomine (rekreatsioon);
5. puude seemnete, metsamarjade, seente, ravim- ning dekoratiivtaimede, samblike, pähklite, heina, okste, dekoratiivpuude, puukoore ja juurte, vaigu ja kasemahla varumine, mesipuude paigutamine ja loomade karjatamine (kõrvalkasutus);
6. teadus- ja õppetöö;
7. puidu saamine;
8. jahindus;
9. riigikaitse.

Metsaseadust ei rakendata parkides, haljasaladel, marja- ja

viljapuuadades, puukoolides, dendraariumides, kuni 20 m laiustes raudtee-, maantee ja põllukaitsehekkides ja -ribades, puude ja põdsaste istandustes ning veejuhtmete kaitseribades, samuti eraomanikule kuuluval metsamaana maakatastrisse kandmata maal, kus puittaimestiku keskmine vanus ei ületa 20 aastat.

Riigimets. Stabiilse keskkonnaseisundi ja mitmekülgse metsakasutuse tagamiseks peab riigile kuuluva metsa pindala moodustama vähemalt 20% Eesti Vabariigi maismaa pindalast. Alates käesolevast aastast on riigimetsade majandamiseks moodustatud riigitulundusasutus Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK), kes tegutseb Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas. RMK moodustati Metsamajanduse Ökonoomika ja Infokeskuse, metskondade, Sagadi Koolituskeskuse, Räpina Metsakooli, Marana Puukooli ja Kullenga Puukooli ühendamisega nende õigusjärglasena.

Metsakorraldamine. Metsa korraldatakse eesmärgiga saada andmeid metsa seisundi ja varude suuruse kohta, koostada metsamajanduskava või nõustada metsaomanikku, hinnata metsa majandamise viiside ja võtete sobivust ning metsanduslaste õigusaktide toimimist.

(järg lk 8)

Riigimetsa majandamiseks koostatakse metsamajandamiskava metskondade või muude majandusüksuste kaupa. Erametsaomanike nõustamiseks koostatakse kinnistute kaupa metsa majandamise soovitusel. Erametsaomanikul on õigus osa võtta metsa majandamise soovitude koostamisest ja kohustus teha soovitude koostajale oma tahtest tulenevaid ettepanekuid.

Metsateatis. Metsaomanik on kohustatud Metsaameti kohalikule asutusele või metsakonsultandile esitama metsateatise kavandatud raiete, metsauuendustööde, metsakuivendussüsteemide ja metsateede ehituse kohta vähemalt 2 nädalat enne tööde alustamist ning metsakahjustuste kohta kohe, kui omanik sai teada kahjustusest. Metsateatise jaoks on olemas uued blanketid. Neid saab kõigilt metsakonsultantidelt. Metsateatise blankette võivad levitada ka taluliidud või metsaomanike organisatsioonid. Metsateatise võib saata ka postiga, kuid soovitatav on ikka ise valda kohale tulla, et koos konsultandiga läbi arutada kavandatavad tööd ja täita metsateatis metsaseaduse ja eeskirjade nõudeid järgides. Metsateatis esitatakse kaks nädalat enne kavandatud töödega alustamist selleks, et konsultant saaks veenduda tööde seadusele vastavuses. Kui metsateatises esitatud tööd ei ole metsaseaduse ja eeskirjadega vastuolus, siis teatisele kirjalikku vastust ei tule ja kahe nädala pärast võib töödega alustada. Kui metsaomanik kavandab metsateatises töid, mis ei vasta seadusele (näiteks kavandab lageraie liiga noorde metsa, lageraie pind ületab seadusega lubatu, hooldus- või valikraiet kavandatakse liiga tugeva harvendusastmega jne.), siis

Metsaameti kohalik asutus keelab kirjalikult nimetatud tegevuse. Metsateatist ei pea esitama oma metsast raiutud tuuleheite, tuule- ja lumemurru kohta ja metsamaa iga hektari kohta aastas 1 tm puidu raiumise kohta juhul, kui üldkogus ei ületa 50 tm aastas.

Metsateatis ei ole tegelikult mingi dokument, vaid on lihtsalt teatamise viis. Metsateatise edastamise ja läbivaatamise kord ning vorm on avaldatud 19.märtsi 1999.a. Riigi Teataja Lisas nr.46 p.602.

Metsamaterjali veo eeskirjad. Metsamaterjali veo eeskirjad on kinnitatud Keskkonnaministri 16.märtsi 1999.a.määrusega nr.18 ja avaldatud Riigi Teataja Lisas nr 53 p.706. Metsamaterjal on maharaiutud puu ja sellest valmistatud puidusortiment. Metsamaterjali mõiste ei laiene metsa kõrvalkasutuse saadustele. Metsamaterjali veoks üleandmisel peab üleandja vedajale tõendama metsamaterjali valdamise seaduslikkust ja vedaja selles veenduma. Metsamaterjali valdamise seaduslikkust tõendavateks dokumentideks on:

1. väljavõte kinnistusraamatust;
2. riigimetsa väljavõte maakatastrist;
3. kasvava metsa raieõiguse võõrandamise leping;
4. metsamaterjali võõrandamise leping või metsamaterjali üleandmise-vastuvõtmise akt;
5. metsamaterjali üleandja isikut tõendav dokument või äriregistri registrikaardi ärakiri.

Metsamaterjali vedajal peab veol kaasas olema metsamaterjali omaniku antud metsamaterjali **veoseleht**.

Veoseleht vormistatakse iga koorma kohta eraldi. Metsamaterjali vedu samale saajale samast lähtekohast samasse sihtkohta võib toimuda ühe veoselehe alusel juhul, kui sellele märgitakse andmed kõikide

koormate lähetamise ja vastuvõtmise kohta ja kui vedu toimub 10-ne järjestikuse kalendripäeva jooksul. Veoseleht vormistatakse üldjuhul 3 eksemplaris, millest esimene kuulub metsamaterjali omanikule, teine saajale ja kolmas vedajale. Kui omaniku, saaja ja vedaja isikud kattuvad, siis võib veoselehti vormistada vastavalt osavõtivate isikute arvule. Metsamaterjali veoselehtede blankette võib saada metsakonsultantide käest (vähesul määrul), või tellida OÜ Hansaprint, Pärnu Lubja tn.48a, tel.33309.

Kui metsamaterjali veol kasutatakse valla teid ja metsamaterjali vedu kuulub suuremõõtmeliste ja/või raskekaaluliste vedude hulka, siis nendeks vedudeks annab loa vallavalitsus. Maantee remondi- ja korrashoiukulutuste kompenseerimiseks võtab vallavalitsus vedude vedajalt tasu vallavalitsuse kinnitatud hinnakirja alusel. Iga metsamaterjali raiuja ja vedaja peab suutma tõestada, kes talle korralduse (tellimuse) on andnud.

Kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjalidega

sooritatavate tehingute eeskirjad. Kuid mida teha siis, kui maaüksus ei ole veel kinnistusraamatusse kantud, ehk tegemist on nn.õigusvastaselt võõrandatud maa tagastamise õigustatud subjektiga, samuti maade erastamise subjektiga? Raieluba kui niisugust enam olemas ei ole. Sellisel juhul vormistatakse **raieõiguse võõrandamise leping**. Raieõiguse võõrandamise leping koostatakse ka juhul kui metsaomanik võõrandab oma metsast raieõiguse kellelegi teisele. Kui raieõigus võõrandatakse maade tagastamise õigustatud subjektile, siis **piiriprotokolli** olemasolu korral on võõrandamine tasuta. (lõrg lk 9)

Sama kehtib ka maade erastajate kohta. Kui piiriprotokoll puudub, siis tuleb tasuda RMK vastavas regioonis kehtestatud hind. Kännuraha kui niisugune, enam ei kehti. Kui on tegemist metsamaterjali võõrandamisega ja töötlemiseks või ladustamiseks üleandmisega, siis vormistatakse võõrandaja ja omandaja vahel kirjalik leping või keskkonnaministri kehtestatud vormi kohane üleandmise - vastuvõtmise akt. Vastavalt metsaseaduse paragrahvi 33 lõikele 7 on metsaomanik kohustatud kahe nädala jooksul pärast raieõiguse või metsamaterjali müümist teatama sellest asukohajärgsele Metsaameti kohalikule asutusele keskkonnaministri kehtestatud vormikohase teatisega. Metsamaterjali omandaja saadab igale kvartalile järgneva kuu 10.kuupäevaks metsamaterjali võõrandaja elukoha- või asukohajärgsele maksuametile vastava vormikohase teatise sooritatud tehingu kohta. Kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjalidega sooritatavate tehingute eeskirjad on kinnitatud keskkonnaministri 17.märtsi 1999.a. määrusega nr.30 ja avaldatud Riigi Teataja Lisas nr.59 p.776.

Metsa uuendamine. Metsa uuendatakse kaitse- ja tulundusmetsas. Hoiu- ja metsas ei tohi inimene metsa looduslikku uuenemisse sekkuda. Uuendamiseks loetakse metsaseemnete külvamist, taimede istutamist, looduslikule uuenemisele kaasaaitamist. Uuenenuks loetakse raiesmik või hukkunud metsa osa, kui seal kasvab enam kui 1200 ülepinnaliselt paiknevat vähemalt 0,8 m kõrgusi peapuuliigi taime hektari kohta. Metsaomanik on kohustatud uuendama kõik raiesmikud ja üle 0,1 ha pindalaga hukkunud metsa osad kolme aasta jooksul, arvates raiest või hukkumisest. Kui nimetatud ala ei ole seitsme aasta jooksul pärast raiet või hukkumist uuenenud, korraldab uuendamise omaniku kulul Metsamet. Kinnistu võõrandamisel läheb uuendamata raiesmiku või hukkunud metsa uuendamise kohustus üle uuele omanikule.

Võtmebiotoop. Võtmebiotoop on kaitset vajav ala tulundusmetsas, kus tõenäosus ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemiseks on suur, nagu väikeste veekogude ja allikate ümbrus, väikesed lodud, põlendikud ja soosaared, liigirikkad

metsalagendikud, metsakasvanud kunagised aiad, metsaservad, astangud, põlismetsa osad. Metsa majandamise käigus tuleb võtmebiotoobi moodustamise eelduseks olevad võtmeelemendid nagu vanad puud, põõsad, kiviaiad ja allikad säilitada.

Raadamine. Raadamine on raie, mida tehakse võimaldamaks maa kasutamist muul otstarbel peale metsa kasvatamise. Raadamine võib toimuda kohaliku omavalitsuse täitevorgani korraldusega, kui selleks on eelnevalt saadud keskkonnaministri volitatud isiku nõusolek. Volitatud isikuks on keskkonnaministri 14.01.1999.a. määrusega määratud Metsaameti peadirektor.

Need oleks lühidalt põhilised muudatused ja uuendused metsaseaduses ja sellest tulenevalt vastavates määrustes ja eeskirjades. Uus metsaseadus koosneb 60 paragrahvist ja väga paljudest lõigetest. Selle tervikuna äratoomine siin pole ruumipuudusel võimalik. Kõigi küsimustega selle kohta võib pöörduda julgesti metsakonsultandi poole.

Raimo Soomre

Pärnumaa Metsaameti
metsakonsultant

Kui suur on sinu IQ?

Õige tõstamaalane ei hoolitse mitte ainult keha(kultuuri) eest. Selle tõestuseks on juba mitmendat hooaega toimiv **mälumäng**, millele sel hooajal pandi punkt ja tehti kokkuvõtted 20.mail valla suvilas Sutirannas. Pidevalt on osalenud 8 võistkonda, milles võib olla kuni 4 liiget. Küsijaid on olnud omade seast ja väljastpooltki. Kui võistkonnad on alati kohal ja valmis vähemalt kuulama, siis häid küsimuste-meistreid napib. Nii et, kes meil

mõtteergas, võiks jõudu proovida ja sügiseks küsimusi koostama hakata. Teemadeks - Tõstamaa, Pärnumaa, sport ja varia. Üldkokkuvõttes paigutas Tõstamaa Spordiklubi mälumängu zürri eesotsas spordiklubi presidendi **Toomas Rõhu**'ga (kes selle töö kõrval peab ka vallavanema ametit) esimesele kohale võistkonna "**Vaska**", kus on stabiilselt ja hästi esinenud **Hendrik Raist**, **Anni Volgerad**, **Luule Tõnismäe**, **Mare Pärna**. Teise koha

vääriliseks tunnistati võistkond "**O-ring**", kelle isikkoosseis on olnud vahelduv, aga finišisse jõudis neist kaks kangemat - **Karin Randmäe** ja **Enn Martson**. Kolmandale märkimisväärsele kohale saabus võistkond "**Nurgalõök**" pikka aega püsinud koosseisus **Ene Lehtsalu**, **Kairi Kuur**, **Urmas Reinfeldt**, **Lea Rannik**. Tegelikult on väga edukas olnud võistkond "**Lõvisüda**", keda veab vapralt õpetaja **Elli Teras** ja tuumikuks on keskkooli(*järg lk 10*)

noormehed **Argo Kaelep** ja **Priidik Maninen**. Võistkond "Pootsel" esindas Tõstamaa mälumängijaid Tootsiski, võistkond **TKOÜ** vahetab tihti ajusid ja ka tulemused on vahelduvad, võistkond **Tõhela** on leidnud oma terasuse ja tugevuse koosseisus **Karin Reinson**, **Kristi Talu**, külavanem **Jaak Tork** ja **Aare Sutt**. Tubli uustulnuk oli sel aastal võistkond "Bounty", kelle tuumik moodustub **Martsonite** suguvõsa seast. Pidagem edaspidigi au sees ka mõttesporti!

Ergast mõtet ka kuumas suves soovib **Nurgalöögi** liige
Lea Rannik



Pildile on jäänud edukas duo – Karin Randmäe ja Enn Martson.

Tõstamaa terviseselts

Igapäevase arstitöö käigus jagatakse patsiendile nõuandeid lisaks ravimite tarvitamisele ka eluviisi, liikumis- ja toitumisharjumuste ning kahjulikest harjumustest vabanemise kohta. Just neid järgides saab inimene ise teha kõige olulisema töö oma tervise, reipuse ja hea enesetunde taastamisel või säilitamisel. Parim tulemus saavutatakse koostöös arsti ja patsiendi vahel.

Patsiendi poolt vaadatuna on kõik need toredad soovitusel, kuid leitakse palju vabandusi, et neid mitte järgida: pole aega, mis mina nüüd, teised ju on samasugused, mis teised mõtleavad jne. Võib-olla mõnda aega suudetakse korrapäraselt liikuda, jälgida toitumissoovitusi, kuid mõne aja pärast pöördutakse ikka vanade harjumuste juurde tagasi. Üksi üritades on harjumusi muuta äärmiselt raske.

Lahendus on terviseseltsis, kus ühiselt saame arutada neid probleeme ja ka koos üritada neid lahendada. On ju hoopis kindlam

tunne võidelda, kui kõrval on inimene, kellel samad mured ja samad soovitusel ning on võimalus küsida ja leida tuge. Innustutakse oma edust või tuntakse heas mõttes kadedust kaaslase tulemustest.

Tegevuse eesmärk

Hea enesetunne terve eluviisi, regulaarse liikumise, õige toitumise, lõõgastumise ning kahjulikest harjumustest vabanemise läbi. Hea tervis ei tähenda mitte ainult vererõhu ja analüüsides vastavust normidele vaid ka reipust, elurõõmu ja silmasära.

Tegevuse vorm

Kogunemine eelnevalt välja kuulutatud temaatilistel õhtutel, näiteks ülekaalulisus ja liikumisvaegus, suitsetamisest vabanemine, kõrgvererõhutõve põdeja eluviis jne. Õhtul tutvutakse vastavate materjalidega, jagatakse konkreetseid soovitusi ja trükiseid. Järgnebki iseseisev tegevus, soovitude järgimine, omavaheline kohtumine.

Kokkusaamised hakkaksid toimuma tavaliselt kord kuus ja miks mitte juba lähiajal. Kuna käes on suvi siis esimeseks teemaks on:

HEA ENESETUNNE TERVISLIKUST TOITUMISEST JA LIIKUMISEST

Oodatud on kõik teemast tõsiselt huvitatud, eriti aga ülekaalulisusele kalduvad ja kõrgeenenud vererõhu all kannatavad patsiendid. Edasisest koostööst huvitatutel tehakse arstlik läbivaatus lähtetaseme määramiseks ja antakse päevik leitud andmete ja edasiste soovituselga toitumise ja liikumise osas.

SAAME KOKKU 22. JUUNIL
KELL 18.00 TÕSTAMAA
TAASTUSRAVI RUUMES
LASTEAIAS
(TÄHISTATUD VIITADEGA)
ÜRITUS ON TASUTA.

Madis Veskimägi

23. juunil Tõstamaa laululaval Tõstamaa valla jaanituli

Sportlikud jõukatsumised, etteasted,
ansambel "Teine Korrus" jne.

Jälgi erireklaami!



Sissepääs TASUTA.

Vastavalt Rahva ja eluruumide loenduse seadusele peavad asulates hoonetel olema nõuetekohased numbrid. Tulenevalt sellest on vallavalitsus tellinud Tõstamaa alevikule ühtsed nõuetele vastavad majanumbrid. Vastavalt vallavalitsuse otsusele on hoonete omanikud kohustatud numbrid välja ostma (orienteeruv maksumus 75 krooni) ja hoonetele paigaldama 1. oktoobriks 1999. Numbreid saab vallavalitsusest alates 21. juunist.

*Tõstamaa vallavalitsus on
kollektiivpuhkusel*

23. juunist – 01. augustini.
8.00 – 12.00 kohal valveametnik.

On võimalik

RENDIDLE ANDA

ruume endisest Tõstamaa kolhoosi
töökojast

Info Tõstamaa vallavalitsusest
tel. 96 186

Tõstamaa vallavalitsus

võtab tööle

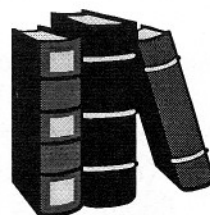
TÕHELA RAHVAMAJA
majaperenaise-kultuuritöötaja

Sooviavaldused koos ametikäigu
kirjeldusega (CV) esitada
Tõstamaa vallavanemale 28. juuniks

Info tel. 96 186 ja 250 61 930

Tõstamaa Raamatukogu on suveperioodil avatud

E
T
K 11.00 – 15.00
N
R
L, P suletud



Väike valik elujuhiseid:

- Ütle iga päev kolmele inimesele midagi ilusat.
- Ole üliuudishimulik. Küsi tihti "Miks?"

- Käitu teistega nii, nagu tahaksid, et sinuga käitutaks.
- Ära kaota usku kellessegi. Imesid juhtub iga päev.

Õnnitleme juunikuu sünnipäevalapsi!

*Kuigi kiiresti möödub aastate lend
ja põues väheneb nooruse ind,
kuid ära sa leina hommikust ilu -
ka õhtusel päikesel on oma võlu.*

Neonilla Riidamets	81	Helju Velikok	72
Aleksander Teras	81	Anna Pull	71
Maria Puls	76	Elfi Vool	65
Harri Trump	76	Leena Põld	60
Elviine Põltsam	74	Hillar Pihelgas	60
Arno Tohv	73	Mati Tammisto	60
Vilma Männiku	72	Hilja Pihelgas	50

Koerte ja kasside marutaudivastane vaktsineerimine Tõstamaa vallas

Marutaudi vastu tuleb vaktsineerida kõik koerad ja kassid, kellel eelmisest vaktsineerimisest on möödunud üle aasta. Vaktsineerida saab allpool toodud kuupäeval erinevates valla piirkondades või iga päev (eelnevalt kokku leppida) loomaarsti juures Tõhelas või tellida loomaarst koju. Looma vaktsineerimine marutaudi vastu maksab 10 krooni, kui koer/kass tuuakse õigel kuupäeval õigesse kohta või tullakse loomaarsti juurde (eelnev kokkulepe). Kui tellitakse loomaarst koju, lisandub visiiditasu 15 krooni ja 2 kr. kohalesõidu km.

Kastna, kontori ees

16.juunil kl. 11.00 - 12.00

Tõstamaa alev, poe ees platsil

16.juunil kl.12.00 - 13.00

Seliste, Jaani poe ees platsil

16.juunil kl. 13.30 - 14.30

sidejaoskonna ees platsil

16.juunil kl. 14.30 - 15.00

Pootsi, poe ees platsil

16.juunil kl. 15.00 -16.00

Vaktsineerimisvõimalus samades kohtades on ka sügisel (täpsem info septembris-oktoobris).

Loomaarst A.Ärmpalu-Idvand tel.96 547

Tõstamaa kirikus jumalateenistused

13. ja 27.juunil kell 14.00

11.juulil kell 14.00

1., 15., 29.augustil kell 14.00

Surnuaiapäeva 15.augustil

Kastna surnuaial kell 11.00

Jumalateenistus

Tõstamaa kirikus kell 12.00

Tõstamaa surnuaial kell 13.30

17.-18.juulil 1999.a.

Tõstamaa laululaval

(vihma korral seltsimajas)

Algus kell 12.00

**Ülevabariigiline VIA-de
kokkutulek**

(üle 30 ansambli kogu Eestimaalt)

17.juulil kell 20.00 kontsert

Peasinejad **Vello Orumets** ja

Rahvamats '98 **Kaarel Tuvike**

Rahvale palju meelelahutust. Hobuste võidujooks. Ilusa ilma korral lastele batuut ja atraktsioonid.

Kahe päeva pilet 50.- kr.

Ühe päeva pilet 30.- kr.

Pensionäridele 15.- kr.

"Allameetri" mehed tasuta

Peakorraldaja **Rein Kiinvald**

INTERNETIS on võimalik tutvuda **Pootsi** kooli **koduleheküljega** aadressil:

<http://tostamaa.parnu.ee/est/ppk/index.html>

Tõstamaa keskkooli kodulehekülge aadressil:

<http://tostamaa.parnu.ee/est/tkk/index.html>

Webmaster:

Toomas_Mitt@tostamaa.parnu.ee

*Ma pole üldsegi nõus sellega,
mida sa ütled, kuid ma kaitsen
oma elu hinnaga sinu õigust seda
öelda.*

Voltaire

**Tõstamaa
valla
ajaleht**

Toimetused:

Lea Rannik

Alo Adler

Tõstamaa Raamatukogu

Tõstamaa Keskkool

tel. 96 184

tel. 96 231